

Üyelerinize verilen kredi ve emekli ikramiyelerinin KDV Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu karşısındaki durumu hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-4-14001-28/-726
Tarih	14.09.2011

T.C

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü)

Sayı : B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-4-14001-28/-726

14/09/2011

Konu : Üyelerinize verilen kredi ve emekli ikramiyelerinin KDV Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu karşısındaki durumu hakkında.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda, Vakfınızın amacının ... mensupları arasında yardım ve dayanışma olduğu; Vakıf üyelerine tüzükte belirtilen miktar ve sürelerle kredi, emekli olduklarında da emekli ikramiyesi verildiği; söz konusu krediler için başlangıçta %6 oranında "gider karşılığı" adı altında bir kesinti yapıldığı; Vakfınıza ait gayrimenkullerin kiraya verildiği ayrıca Vakfınızın bankada bulunan mevduat hesapları dolayısıyla faiz geliri elde ettiğiniz belirtilmiş olup Vakfınız tarafından alınan gider karşılığının ve ödenen ikramiyelerin KDV'ye, gider vergisine ve kurumlar vergisine tabi olup olmadığı ile alınan kiralar ve mevduat faizleri nedeniyle Vakfınıza bağlı bir iktisadi işletme oluşup oluşmayacağı

hususunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup, aynı Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında da dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde bulunmayan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi işletme olduğu; altıncı fıkrasında ise dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği; mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Vakıflar tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, vakıf tüzel kişiliğine bağlı iktisadi işletme oluşturacak ticari, sınai ve zirai faaliyetlerin kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.4.) bölümünde iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmenin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesi olduğu; diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu; Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin, karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır. Ayrıca kazanç sağlama amacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin, her türlü mal ve hizmet satışı ya da bunlara benzer şekillerde olması ve devamlı surette yapılması durumlarında da dernek veya vakıflara ait iktisadi işletme olduğu kabul edilecektir.

Dolayısıyla, Vakfınız tarafından, üyelerinize dayanışma ve yardım amacıyla da olsa kredi verilmesi sırasında gider karşılığı adı altında bir bedel alınması, devamlı olarak yapılan ticari faaliyet kapsamında değerlendirileceğinden bu faaliyet nedeniyle Vakfınıza bağlı iktisadi işletme oluşacak olup söz konusu iktisadi işletmenin kredi vermeye başladığı tarih itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edilmesi gerekecektir.

Öte yandan, mülkiyeti Vakfınıza ait olan gayrimenkullerin kiraya verilmesi faaliyetinin, hacim ve ehemmiyet bakımından ticari nitelik arz etmesi veya ticari amaç güdülerek yapılması ya da sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya

bir kısmı yerine getirilmek suretiyle ticari organizasyonun varlığı halinde Vakfınıza bağlı bir iktisadi işletme söz konusu olacaktır. Aksi halde, Vakfınıza ait gayrimenkullerin kiralanması nedeniyle bir iktisadi işletme söz konusu olmayacaktır. Ancak, söz konusu gayrimenkullerin Gelir Vergisi Kanunu 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanlar tarafından kiralanması halinde bu Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (5/b) bendine göre yapılan kira ödemelerinden %20 oranında tevkifat yapılacağı tabiidir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa 5766 sayılı Kanunla eklenen geçici 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendiyle, 1/1/2008 - 31/12/2015 tarihleri arasında uygulanmak üzere, dernek veya vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar dolayısıyla iktisadi işletme oluşmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenleme sonucunda, dernek veya vakıflar ile vergi uygulamalarında dernek veya vakıf olarak değerlendirilen kurum ve kuruluşların elde ettikleri gelirlerin münhasıran Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlardan ibaret olması halinde, elde edilen bu gelirler dolayısıyla, 1/1/2008 - 31/12/2015 tarihleri arasında dernek veya vakfa bağlı iktisadi işletme oluşması söz konusu olmayacağından, bu süre zarfında anılan gelirler nedeniyle dernek veya vakıf ile vergi uygulamalarında dernek veya vakıf olarak değerlendirilen kurum ve kuruluşlar adına kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmeyecek ve söz konusu vergi kesintileri de nihai vergileme niteliğinde olacaktır.

Dolayısıyla, Vakfınızın elde ettiği Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (5/b) bendi uyarınca kesinti suretiyle vergilendirilmiş kira gelirleri ve geçici 67 nci madde kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar dolayısıyla, 1/1/2008 -31/12/2015 tarihleri arasında kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmeyecektir.

GELİR VERGİSİ YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde ücretin tanımı yapılmış olup, aynı Kanunun, 4697 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki, 4369 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 3 üncü bendinde ise "Kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz olan emekli sandıklarınca kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlenme ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar ile on yıl süre ile prim veya aidat ödenmiş olmak kaydıyla Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan sigorta şirketleri ve yardım sandıkları tarafından iade olunan mevduat veya toptan yapılan ödeme tutarı (Kamu idare ve müesseseleri ile kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları dışında kalan tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları ile sigorta şirketleri ve yardım sandıkları tarafından ödenen tazminat, yardım ve toptan yapılan ödemeler en yüksek Devlet memuruna

ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur. Bu mukayesede gerek muhtelif emekli sandıkları ile sigorta şirketleri ve yardım sandıklarından gerek aynı emekli sandığı ile sigorta şirketleri ve yardım sandıklarından muhtelif zamanlarda alınan ikramiye, tazminat ve toptan yapılan ödemeler topluca dikkate alınır.)" nın gelir vergisinden istisna edileceği belirtilmiştir.

10.7.2001 tarihli ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 7.10.2001 tarihinde yürürlüğe giren "Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" nun geçici 1 inci maddesinde,

" Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Faaliyete başlamış olan emekli ve yardım sandıklarına ödenen primler ile bu sandıklardan iştirakçilerine yapılan ödemeler,

b) Akdedilmiş şahıs sigorta poliçelerinin ilgili olduğu prim ve ödemeler,

bakımından Gelir Vergisi Kanununun 23, 25, 63, 75, 89 ve 94 üncü maddelerinin bu kanunla değişiklik yapılmadan önceki hükümleri uygulanır."

hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükme göre, 4697 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin yürürlüğe girdiği 07.10.2001 tarihinden önce akdedilmiş sigorta poliçelerine ait aylık veya toplu ödemelerin vergilendirilmesinde Gelir Vergisi Kanununun 4697 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki 23/11 inci ve 25/3 üncü maddeleri hükümlerinin uygulanması gerekir.

4369 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelere ilişkin olarak, 27.12.1998 tarihli ve 23566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 216 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde gerekli açıklamalar yapılmış bulunmaktadır.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinde her nevi alacak faizlerinin menkul sermaye iradı olduğu hükme bağlanmıştır.

Yine aynı Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1/d) bendi ile bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı 2011 yılı için 1.170 TL' yi aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul sermaye iratları için yıllık beyanname verilmeyeceği, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde de bu gelirlerin beyannameye dahil edilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Vakfınıza 07.10.2001 tarihinden önce üye olanlara (07.10.2001 tarihinden önce poliçe düzenlenmiş olanlara), Vakfınız tarafından ilgili mevzuata ve vakıf senedinizde yer alan hükümlere uygun olarak yapılacak olan tazminat, yardım ve toptan yapılan ödemelerin;

1- 10 yıl süre ile prim veya aidat ödemiş olan üyelere yapılması halinde, söz konusu ödemeler toplamının, ödemenin yapıldığı dönemde en yüksek Devlet memuruna (Başbakanlık Müsteşarına) ödenen en yüksek ikramiye tutarı kadar kısmının istisna kapsamında değerlendirilmesi, bu tutarı aşan kısmın ise Gelir Vergisi Kanununun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca ücret olarak vergiye tabi tutulması gerekmektedir. Ayrıca, en yüksek Devlet memuruna ödenen tutarla kıyaslama yapılırken, gerek muhtelif emekli sandıkları ile sigorta şirketleri ve yardım sandıklarından gerek aynı emekli sandığı ile sigorta şirketleri ve yardım sandıklarından muhtelif zamanlarda alınan ikramiye, tazminat ve toptan yapılan ödemelerin topluca dikkate alınması gerekir.

2- 10 yıldan daha az süre ile prim veya aidat ödemiş olan üyelere yapılması halinde, ödemelerin nemalandırılmadan geri ödenen tutarı aynen iade olunan mevduat olarak gelir vergisine tabi tutulmayacak ancak, söz konusu üyelere mevduat tutarının üzerinde bir ödeme yapılması halinde ilave tutar, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 6 numaralı bendi çerçevesinde menkul sermaye iradı (alacak faizi) sayılacaktır.

3- Hiç prim veya aidat ödememiş olan üyelere yapılması halinde, yapılan ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca ücret olarak vergiye tabi tutulması gerekmektedir.

BSMV YÖNÜNDEN

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir." hükmü ve aynı maddenin 6009 sayılı Kanunla değişik üçüncü fıkrasında, "90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkra da belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini esas iş tugal konusu olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar..." hükmü yer almaktadır. Aynı Kanunun mükellefi belirleyen 30 uncu maddesinde ise, BSMV' yi banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin ödeyeceği hükme bağlanmıştır.

6802 sayılı Kanunda 6009 sayılı Kanunla yapılan değişikliklere ilişkin açıklamaların yer aldığı 87 seri no.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinin "B-2-6802 Sayılı Kanunun 28 inci Maddesinin İkinci Fıkrasında Belirtilen Muamele ve Hizmetleri Esas İş tugal Konusu Olarak Yapanlar" başlıklı bölümünde;

"... Esas itibariyle 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemler, ilgili kanunlar uyarınca verilen yetki veya izin ile yapılabilecek işlemlerdir....

Buna göre, 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri esas işşigal konusu olarak yapanlar, bu işlemleri ilgili kanunlarla yetkilendirilmek veya izin verilmek suretiyle yürüten kişileri ifade etmektedir. Dolayısıyla bunların 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri "esas işşigal konusu" olarak BSMV' ye tabi olacak, bunlar dışındakilerin aynı fıkrada belirtilen işlemleri "esas işşigal konusu" olmadığından KDV ye tabi olacaktır."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Öte yandan, Türk Medeni Kanunu ve Vakıflar Kanununun incelenmesinden Vakfınıza, 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri yapabilmesi için yetki veya izin verilmediğı anlaşılmaktadır. Ayrıca, Vakfınızın Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre düzenlemiş olduğı vakıf senediyle söz konusu işlemleri yapmasının Vakfınıza kanunen verilmiş bir yetki veya izin olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Buna göre, Vakfınız tarafından yapılan ödünç para verme işlemleri, esas işşigal konusu olarak yapılmadığından BSMV' nin konusuna girmemektedir. Ayrıca, özgelge talep formunda belirtilen diğler işlemler nedeniyle Vakfınızın banker kapsamında değerlendirilmesi ve dolayısıyla bu işlemlerin BSMV' ye tabi tutulması söz konusu değildir.

KDV YÖNÜNDEN

KDV Kanununun;

1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğı, 4 üncü maddesinde ise hizmetin teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerden oluştuğı ve bu işlemlerin bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleşebileceğı belirtilmiştir.

Bu nedenle, Vakfınız tarafından üyelerinize kredi kullandırılması işlemleri nedeniyle Vakıf bünyesinde oluşacak iktisadi işletmenin KDV mükellefiyetinin tesis edilerek, söz konusu işlemlerine ilişkin tahakkuk eden faiz tutarları üzerinden KDV hesaplanarak beyan edilecektir.

Aynı Kanunun 17 nci maddesinin 4-d bendinde ise iktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinin KDV'den istisna olduğı hüküm altına alınmıştır.

Diğler yandan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa 5766 sayılı Kanunla eklenen geçici 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendiyle, 1/1/2008-31/12/2015 tarihleri arasında uygulanmak üzere,

dernek ve vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar dolayısıyla iktisadi işletme oluşmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, Vakfınıza ait söz konusu gayrimenkullerin kiraya verilmesi işlemi nedeniyle iktisadi işletme oluşmaması veya kiralama işlemlerinin 5520 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi halinde bu gayrimenkullerin kiraya verilmesi KDV'ye tabi olmayacaktır.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026